

7/2

Kulturradikalismen

angripes i senaste häftet av Liberal Debatt av fil lic Göran Lindahl. Kulturradikalerna kritiserar, skriver han, hovet, kyrkan, skolans morgonböner, de teologiska fakulteterna och ordensväsendet och "känner sig inte bara skarpsinnigt nydanande utan uppenbarligen också djärva". Det är säkert mycket sällan som en person på något sätt känner sig märkvärdig därför att han framför kritik i dessa ämnen; om kritiken är skarpsinnig och djärv eller inte beror uppenbarligen på hur den utformas, och få torde bestrida att exempelvis professor Ingemar Hedenius religionskritik är både djärv och skarpsinnig. Det besynnerliga är att en skribent i Liberal Debatt anser sig kunna avfärda den rationalistiska strävan som är kulturradikalismens kärna med några gläpord. Han försvarar inte hovet, morgonbönerna, kyrkan osv, utan blott antyder att det är något löjligt med personer som sysslar med dessa frågor. Om ett sådant inlägg är represen-

tativt för nivån bland de liberala studenter som utger tidskriften, står det illa till.

Självfallet har ett par tidningar, Stockholms-Tidningen och Svenska Dagbladet, som gärna försvarar traditioner och gamla institutioner, men som liksom hr Lindahl har svårt att finna några sakskalet för sin position, tagit upp den berörda artikeln. Om Stockholms-Tidningens ledare, som vingar mellan plattigheter av olika syftning, är inte mycket att säga. Man förväntar sig dock över den historiska okunnighet som framträder i påståendet att Knut Wicksell skulle ha varit "ledargestalten i sekelskiiftets kulturradikalism". Tidningen känner alltså inte till att kulturradikalismen uppburits av en rad av liberalismens och socialdemokratins främsta politiker och publicister; skulle några nämnas framför andra bör det kanske vara Hjalmar Branting och Bengt Lidforss.

Mera helhjärtat förtjust är Svenska Dagbladet. Här går man rent av ett steg längre än hr Lindahl i förvrängningar. Kulturradikalerna tror, säger man, att lösningen på alla frågor ligger i att ta bort statskyrkan, monarkin osv. Det finns naturligtvis ingen vettig människa som tror något sådant, men man kan kritisera vissa institutioner utan att föreställa sig att deras avskaffande skulle medföra några väldiga förändringar. Kulturradikalerna skulle i stället, skriver tidningen, försöka sätta sig in i konkreta frågor om ungdom, skola och socialvård. Skribenten låtsas alltså tro att kulturradikalerna inte bryr sig om något annat än monarki, ordensväsen, kyrka och sådant; det är särskilt kostligt att från Svenska Dagbladet höra uppmaningar att behandla konkreta problem som i själva verket ständigt observeras och diskuteras just i den press som kallas kulturradikal. Men hela debatten är så tillvida glädjande som den visar hur kulturradikalismen eller rationalismen slagit igenom; dess motståndare försöker inte diskutera i sak, utan nöjer sig med fula ord eller förslag om att man skall tala om något annat.

4

7/2

"Mexiko är på väg mot en demokrati av modernt snitt, men devota hyllningar av statspartiet och självförhållande statistik påminner om att vägen ibland snuddat vid samhällsformer av helt annan typ." Detta citat ur ett arbete från år 1957 av en specialist på Latinamerika, docent Magnus Mörner, kan brukas som karaktäristik av ambassadör Maldonados välmående inlägg. Vad som skrivits om det mexikanska statsskicket i Dagens Nyheter är på varje punkt så ostridigt riktigt att en polemik egentligen är överflödig. Att det härskande partiet i Mexiko är ett statsparti med stora privilegier och att oppositionens möjligheter i realiteten är starkt kringskurna framgår klarast av att det inte finns en enda tidning som arbetar mot regeringen och att de styrande vid varje val får en lika överväldigande majoritet. Uppgifter som bestyrker dessa påståenden får man av praktiskt taget varje mexikansk kunnare, även personer som tillhör regerings- sidan, och i sådana arbeten som genomsyras av sympati för Mexiko och den mexikanska regimen; som exempel kan nämnas Cline, "The United States and Mexico", Harvard University Press 1953, och Tucker, "The Mexican Government Today", University of Minnesota Press 1957. Vad analfabetismen beträffar finns en utredning som torde få anses auktoritativ, i den av Unesco publicerade undersökningen "World Illiteracy at Mid-Century", 1957. Här sägs att år 1940 54 procent av befolkningen över 10 år var illitterat, medan siffran för år 1950 (som gäller alla över 6 år) anges till 43,2 procent. Det förklaras emellertid också i undersökningen att många av dem som enligt den officiella statistiken kan läsa och skriva gått i skola mindre än ett år och att alltså "många fullvuxna personer som anges kunna läsa och skriva inte torde ha åtnjutit tillräcklig undervisning för att vara läs- och skrivkunniga i reell mening". I andra publikationer uppges ofta analfabetismen vara högre; så sägs i "The South American Handbook 1957-58" att mer än halva befolkningen är analfabeter. Ännu år 1955 fick enligt den officiella statistiken (Anuario estadístico de los Estados Unidos Mexicanos) endast 43 procent av barnen någon skolundervisning, och då undervisningen starkt utvidgats under de senaste år-

tionerna, måste enligt denna siffra omkring hälften av hela befolkningen vara analfabeter. Ambassadör Maldonados uppgifter är alltså felaktiga; vi är övertygade om att detta inte beror på någon önskan att vilseleda svenska läsare, utan på ren okunnighet. De reflexioner hr Maldonado i övrigt gör faller helt utanför de frågor som vi tagit upp i Dagens Nyheter.